

Alert prawny

Sygnaliści oficjalnie w nazwie ustawy – jakie jeszcze nowości czekają na nas w projekcie?

6 marca najnowszy projekt ustawy – już o sygnalistach – pojawił się na stronie Rządowego Centrum Legislacji. Termin „osoby zgłaszającej naruszenia prawa” został już oficjalnie zastąpiony terminem „sygnalista”. Jak czytamy w uzasadnieniu, zmiana ta podyktowana jest faktem obecności terminu „sygnalista” w społecznej percepcji problematyki zgłaszania naruszeń prawa.

Jakie jeszcze zmiany, poza samą nazwą, zawiera opublikowany dokument?

Nowe obszary zgłaszania naruszeń

W artykule 3 projektu ustawy pojawiły się 4 nowe obszary, w których naruszenia zostały objęte zakresem przedmiotowym ustawy: **wolności i prawa człowieka i obywatela, korupcja, handel ludźmi oraz... prawo pracy**. To duża zmiana w porównaniu do wcześniejszych rozwiązań, zgodnie z którymi albo w ogóle wyłączono możliwość dokonywania zgłoszeń w indywidualnym interesie osoby zatrudnionej, albo pozostawiono to do dyspozycji podmiotu ustanawiającego procedurę. Oznacza, że osoby zgłaszające takie zdarzenia jak mobbing czy dyskryminacja będą podlegać wszystkim mechanizmom ochronnym przewidzianym przez ustawę.

Nowe wyłączenia stosowania ustawy

W artykule 5 ust. 2 projektu znajdziemy dodatkowe obszary, do których nie będziemy stosować przepisów ustawy. Poza zamówieniami w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa wyłączeniu podlegają także umowy offsetowe czy środki podejmowane w celu ochrony podstawowych lub istotnych interesów bezpieczeństwa państwa na podstawie art. 346 TFUE.

Większa jasność w kwestii zgłoszeń anonimowych

Poprzednie projekty nieco omijały kwestię anonimowych zgłoszeń, ograniczając się do stwierdzenia, że osoby zgłaszające naruszenia prawa anonimowo, których tożsamość została ujawniona i doświadczyły działań odwetowych, podlegają ochronie. **Projekt z 26 lutego wskazuje bezpośrednio, że podmioty prawne, RPO oraz organy publiczne mogą przyjmować zgłoszenia dokonane anonimowo (nie muszą).** Jeśli dopuszczają one takie zgłoszenia, stosuje się do nich przepisy ustawy, jeśli nie – stosowanie ustawy jest wyłączone.

Co ważne, w art. 7 ust. 3 ustawy projektodawca dodatkowo wskazał, że **w przypadku przyjmowania zgłoszeń anonimowych części przepisów dotyczących zgłoszeń zewnętrznych się nie stosuje** (np. RPO nie jest obowiązany poinformować sygnalisty o przekazaniu zgłoszenia do innego organu publicznego czy odstąpienia od takiego przekazania; organ publiczny nie przekazuje sygnaliście informacji zwrotnej; RPO/organ publiczny nie potwierdza sygnaliście otrzymania zgłoszenia czy nie informuje o pozostawieniu zgłoszenia bez rozpoznania).

RYMARZ • ZDORT \ MARUTA

Z kolei w sektorze prywatnym każdy podmiot zostanie zobowiązany do określenia trybu postępowania z informacjami o naruszeniu prawa zgłoszonymi anonimowo w procedurze zgłoszeń wewnętrznych. Wydaje się więc, że dopuszczalne będzie analogiczne ustalenie zasad dla zgłoszeń wewnętrznych na poziomie procedury korporacyjnej, jakie projektodawca przewidział dla zgłoszeń zewnętrznych w ustawie.

Doprecyzowanie wysokości odszkodowania

Działania odwetowe przeciwko sygnalistom w świetle projektu wiążą się nie tylko z odpowiedzialnością karną, ale także konsekwencjami finansowymi. W nowej wersji przyznano sygnalistom wprost prawo zarówno do **odszkodowania w wysokości nie niższej niż dwunastokrotność (!) przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za poprzedni rok, jak i zadośćuczynienia**. W 2023 roku takie przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 7155,48 zł, co oznacza, że w 2024 roku najmniejsza wysokość odszkodowania, jaką dostałby sygnalista, to aż 85 865,76 zł.

Próg liczby zatrudnionych

W artykule 23 ustawy projektodawca doprecyzował sposób liczenia progu osób, którego przekroczenie wiąże się z koniecznością stosowania ustawy. Zgodnie z tym artykułem **przepisy dotyczące zgłoszeń wewnętrznych stosuje się do podmiotu prawnego, na rzecz którego według stanu na dzień 1 stycznia lub 1 lipca danego roku wykonuje pracę zarobkową co najmniej 50 osób**. Projekt wskazuje jasno, że do tej liczby wlicza się pracowników w przeliczeniu na pełne etaty lub osoby świadczące pracę za wynagrodzeniem na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli nie zatrudniają do tego rodzaju pracy innych osób, niezależnie od podstawy zatrudnienia.

Zmiany w ustawie o RPO oraz o nieodpłatnej pomocy prawnej

Nowy projekt przewiduje dwie zmiany z obowiązujących przepisach. Po pierwsze, Rzecznik Praw Obywatelskich ma zostać zobowiązany do **przekazywania Sejmowi i Senatowi sprawozdania z wykonywania ustawy raz na dwa lata**. Po drugie, **osobie chcącej dokonać zgłoszenia naruszenia prawa będzie przysługiwać nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie**.

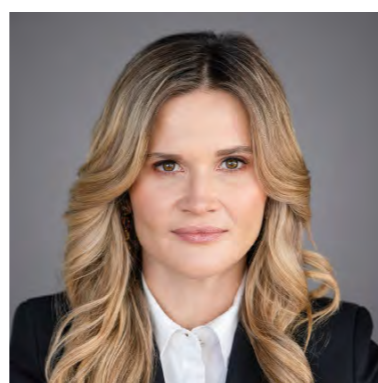
RYMARZ • ZDORT • MARUTA

Dłuższe vacatio legis

W ostatnim alercie informowaliśmy, że projektodawca skrócił czas na przygotowanie się do wdrożenia obowiązków związanych z ochroną sygnalistów. Nowy projekt przewiduje, że ustawa (oraz przewidziane nią obowiązki) wejdzie w życie po upływie **3 miesięcy** od dnia ogłoszenia. Dłuższy okres przejściowy dotyczy jedynie **zgłoszeń zewnętrznych** – w tym zakresie projektodawca przewidział 6 miesięcy na dostosowanie się do zmiany w przepisach. **Sektor prywatny musi być natomiast gotowy w ciągu 3 miesięcy od ogłoszenia ustawy.**

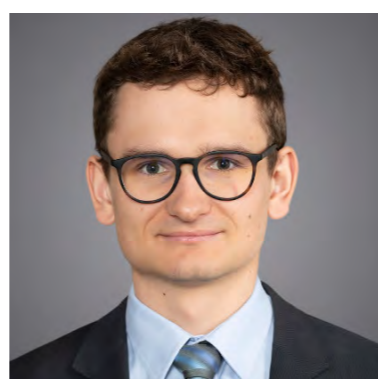
Imagine
having us
on your side.

Osoby do kontaktu:

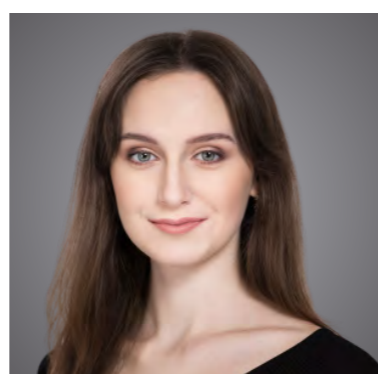
Dr Anna Partyka-Opiela

anna.partyka-opiela@rzmlaw.com
+48 887 092 064

Jan Bednarski

jan.bednarski@rzmlaw.com
+48 887 092 069

Maria Papis

maria.papis@rzmlaw.com
+48 887 092 033